

Basel Bankacılık Denetim Komitesi

Danışma Belgesi

İklİmle İlgili Finansal Risklerin Etkili Yönetimi ve Denetimi İçin İlkeler

16 Şubat 2022 tarihinde yorum için yayımlanmıştır

Kasım 2021

* Unofficial translation by (The Banks Association of Turkey. Translated from the original (Principles For The Effective Management and Supervision of Climate-Related Financial Risks), published on (16 November 2021) in English by the Bank for International Settlements, available in the BIS website www.bis.org free of charge."

Resmi olmayan tercüme Türkiye Bankalar Birliği tarafından bilgi amaçlı olarak yaptırılmıştır. BIS'in internet sitesinde (www.bis.org.tr) 16 Kasım 2021 tarihinde yayımlanan "Principles for the Effective Management and Supervision of Climate-Related Financial Risks" başlıklı dokümandan çevrilmiştir.

İçindekiler

İklimle ilgili finansal risklerin etkili yönetimi ve denetimi için ilkeler

- I. Giriş
- II. İklimle ilgili finansal risklerin yönetimi için ilkeler
 - Kurumsal yönetim
 - Şirket içi kontrol çerçevesi
 - Sermaye ve likidite uygunluğu
 - Risk yönetimi süreci
 - Yönetim izleme ve raporlama
 - Kapsamlı kredi riski yönetimi
 - Pazar, likidite, faaliyetle ilgili ve diğer risklerin kapsamlı yönetimi
 - Senaryo analizi
- III. İklimle ilgili finansal risklerin denetimi için ilkeler
 - Bankalar için ihtiyatlı denetim ve düzenleme şartları
 - Denetmenlerin sorumlulukları, yetkileri ve işlevleri
- IV. Önerilen ilkeler hakkında sorular

İklimle İlgili Finansal Risklerin Etkili Yönetimi ve Denetimi İçin İlkeler

I. Giriş

1. İklim değişikliği bireysel bankacılık kurumlarının güvenliğini ve sağlığını etkileyebilecek ve bankacılık sistemi üzerinde daha geniş finansal istikrar sorunlarına yol açabilecek fiziksel riskler ve geçişle ilgili risklerle sonuçlanabilir. Bankacılık sektörü içinde iklimle ilgili finansal riskleri çözmek amacıyla Basel Bankacılık Denetim Komitesi (BCBS) 2020 yılında finansal istikrarı geliştirmek adına Komitenin dünyanın dört bir yanındaki bankaların düzenleme, denetim ve pratiklerini güçlendirmeye yönelik talimatlarına katkı için İklimle İlgili Finansal Risklere dair yüksek düzeyli bir çalışma ekibi kurmuştur.

2. Bu komite iklimle ilgili finansal riskler üzerine üye ülkelerin otoritelerinin mevcut düzenleme ve denetim girişimlerine dair bir durum değerlendirmesi gerçekleştirerek iklimle ilgili finansal riskler üzerine çalışmaya başlamıştır. Bu durum değerlendirmesinin sonuçları Nisan 2020'de yayımlanmıştır.¹ Komite daha sonra iklim değişikliğinin risk özelliklerini ve bireysel bankacılık ve daha geniş olarak tüm bankacılık sistemi üzerindeki muhtemel sonuçlarını daha iyi anlamak amacıyla bir analiz çalışması gerçekleştirmiştir. Bu çalışma, *İklimle ilgili risk faktörlerinin ve bunların aktarım kanalları*² ve *İklimle ilgili finansal riskler: ölçüm metodolojileri*³ hakkında analitik raporların yayımlanmasıyla sonuçlandı. Komite şimdi iklimle ilgili finansal riskler Basel Çerçevesi kapsamına ne dereceye kadar çözülebileceğini incelemekte, mevcut çerçevedeki muhtemel açıkları tespit etmekte ve tespit edilen açıkları gidermek için olası önlemleri ele almaktadır. Bu alandaki mevcut çalışma, meselenin yasal düzenlemeler, denetim ve kamuoyunu aydınlatma boyutlarını da kapsayacak kadar geniştir.

3. Denetimle ilgili olarak mevcut Basel Çerçevesinde gerçekleştirilmiş bir inceleme, *Etkili banka denetiminin anahtar ilkeleri* (BCP) ve denetim inceleme süreci (SRP) her ne kadar iklimle ilgili finansal risklere karşı ek denetim yanıtlarına olanak verecek kadar geniş ve esnek olsa da, denetmenler ve bankaların bu riskleri çözmek için denetim beklentileri açısından uyumluluğu geliştirmek amacıyla Komitenin rehberliğinden faydalanabileceği sonucuna varmıştır.

4. Komite, BCBS Kılavuz İlkeleri biçimindeki bu danışma belgesinin yayımlanması aracılığıyla iklimle ilgili finansal risklerle alakalı risk yönetimi ve denetim uygulamalarını geliştirmek amacıyla ilke tabanlı bir yaklaşıma önyak olmayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, başta BCP'ler ve SRP olmak üzere, mevcut Basel Çerçevesine dair incelemeye dayanmaktadır ve bireysel ihtiyati otoriteler ve diğer uluslararası kurumların mevcut denetim girişimlerinden faydalanmaktadır.

5. Danışma belgesi 18 yüksek seviyeli ilke içermektedir. 1-12 arasındaki ilkeler, iklimle ilgili finansal risklerin etkili yönetimine dair bankalara yön gösterirken 13-18 arasındaki ilkeler ihtiyati denetmenlere rehberlik etmektedir. Önerilen ilkeler, iklimle ilgili finansal risklerin yönetimiyle alakalı uygulamaları geliştirme ile uluslararası aktif bankalar ve denetmenler için ortak bir temel sağlama arasında bir denge elde etmeyi ve aynı zamanda, bu alandaki çeşitlilik ve evrilen uygulamalar dikkate alındığında yeterli esnekliği muhafaza etmeyi amaçlamaktadır.

¹ Basel Bankacılık Denetim Komitesi, İklimle ilgili finansal riskler: mevcut girişimlere dair bir araştırma, 30 Nisan 2020, www.bis.org/bcbs/publ/d502.pdf.

² Basel Bankacılık Denetim Komitesi, İklimle ilgili risk faktörleri ve bunların aktarım kanalları, 14 Nisan 2021, www.bis.org/bcbs/publ/d517.pdf.

³ Basel Bankacılık Denetim Komitesi, İklimle ilgili finansal riskler: ölçüm metodolojileri, 14 Nisan 2021, www.bis.org/bcbs/publ/d518.pdf.

6. Önerilen ilkeler, geniş bir bankacılık sistemleri yelpazesini barındıracak şekilde tasarlanmıştır ve ilgili otoritenin sorumlu olduğu banka veya bankacılık sektörünün boyutu, karmaşıklığı ve risk profiline göre bu ilkelerin oransal bazda uygulanmaları amaçlanmaktadır. Özellikle, stres testi dahil olmak üzere, senaryo analiziyle ilgili olarak bu ilkeler, büyük, uluslararası faaliyet gösteren bankalara ve Basel Komitesi üye ülkelerin yargı bölgelerindeki denetmen ve diğer ilgili finansal otoritelere uygulanma amacıyla hazırlanmıştır. Bununla birlikte, tüm yargı bölgelerindeki otoriteler ve daha küçük bankalar, iklimle ilgili finansal risklerin muhtemel etkisine dair yapısal bir değerlendirmeden faydalanabilirler.

7. Bu danışma belgesi hakkındaki yorumlar 16 Şubat 2022 tarihine kadar gönderilmelidir. Yanıt verenlerin özel olarak gizlilik talep etmemesi durumunda yapılan tüm yorumlar Uluslararası Ödemeler Bankası'nın web sitesinde yayımlanabilir.

II. İklimle ilgili finansal risklerin yönetimi için ilkeler

8. Boyutlarından, karmaşıklık düzeylerinden veya iş modellerinden bağımsız olarak bankalar potansiyel olarak iklimle ilgili finansal risklere açıktır. Dolayısıyla iklimle ilgili risk faktörlerinin kendi iş modelleri üzerindeki muhtemel etkilerini dikkate almalı ve bu risklerin finansal önemini değerlendirmelidirler. Bankalar iklimle ilgili finansal riskleri, faaliyetlerinin niteliği, ölçeği ve karmaşıklık düzeyiyle ve kabul etmek istedikleri genel risk seviyesiyle orantılı olacak şekilde yönetmelidirler.⁴

9. İklimle ilgili riskler, sektörler ve coğrafyalar açısından farklı etkilere sahip olabilirler. Bankalar, potansiyel aktarım kanalları, ekonomi ve finansal sektör üzerindeki etkinin karmaşıklığı, iklim değişikliğiyle ilgili belirsizlik ve fiziksel riskler ile geçiş riskler arasındaki potansiyel etkileşimler dahil, fakat bunlarla kısıtlı olmamak üzere, bu tür risklerin benzersiz özelliklerini dikkate almalıdır.

10. Halihazırda aşikâr olan bazı fiziksel riskler ve geçiş riskleri bulunuyor olsa da iklim değişikliğinin etkileri farklı zaman dilimlerinde ortaya çıkabilir ve bunların zaman içinde ağırlaşması muhtemeldir. Komitenin aktarım kanalları üzerine raporu, iklimle ilgili bazı risklerin bir bankanın geleneksel iki-üç yıllık planlama ufğunun ötesinde, fakat daha uzun vadeli pozisyonların vadesi dahilinde gerçekleşebileceğine işaret etmektedir. İklimle ilgili diğer riskler çok daha uzun bir zaman ufkunda gerçekleşebilir. Bu risklerin zamanlaması etrafındaki yüksek belirsizlik düzeyi, bankaların risk yönetme kapasitelerini geliştirirken ihtiyatlı ve dinamik bir yaklaşım edinmeleri gerektiği anlamına gelmektedir. Farklı zaman ufukları risk tespiti ve değerlendirmesi sürecinin yanı sıra senaryo analizinde de dikkate alınmalıdır. Yönetim kurulu ve üst yönetimin iklimle ilgili finansal riskleri uzun vadeli olarak da hesaba katmaları beklenmektedir.

11. Bankalar, karşı karşıya oldukları risklerle orantılı bir şekilde iklimle ilgili finansal riskler üzerine uzmanlıklarını ve kapasitelerini sürekli olarak geliştirmeli ve bu riskleri yönetmek için uygun kaynakların tahsis edilmesini sağlamalıdır.

Kurumsal yönetim

1. ilke: Bankalar iklimle ilgili risk faktörlerinin işletmeleri ve içinde faaliyet gösterdikleri çevreler üzerindeki potansiyel etkisini anlamak ve değerlendirmek amacıyla sağlıklı bir süreç geliştirmeli ve uygulamalıdır. Bankalar farklı zaman ufuklarında ortaya çıkabilecek iklimle ilgili maddi finansal riskleri dikkate almalı ve bu riskleri genel iş stratejileri ve risk yönetim çerçevelerine dahil etmelidir. [Referans ilkeler: BCP 14, SRP 30, Bankalar için kurumsal yönetim ilkeleri]

⁴ Bkz. BCP 8, 9, 14 ve 15, ve SRP 30.4, 31.5 ve 31.30.

12. Bankalar iş stratejilerini geliştirir ve uygularken fiziksel risk ve geçiş riski faktörlerini hesaba katmalıdır. Buna, söz konusu risklerin bir bankanın iş modelinin direncini kısa, orta ve uzun vadede nasıl etkileyeceğini anlamak ve değerlendirmek ve bu unsurların bir bankanın iş hedeflerine ulaşma kabiliyetini nasıl etkileyebileceğini hesaba katmak dahildir. Ayrıca iklimle ilgili risk faktörlerinin bir sonucu olarak bir bankanın içinde faaliyet gösterdiği ekonomi, finansal sistem ve rekabet ortamındaki yapısal değişikliklere maruziyetini anlamak da dahildir. Kurul ve üst yönetim sürecin tüm ilgili aşamalarına dahil olmalı ve kurul tarafından oluşturulan yaklaşım banka yöneticileri ve çalışanlarına açık bir şekilde iletilmelidir.

***2. ilke:** Kurul ve üst yönetim üyeler ve komitelere açık bir şekilde iklimle ilgili sorumluluklar atamalı ve iklimle ilgili finansal riskleri etkili bir şekilde gözetmelidir. Kurul ve üst yönetim, kurumsal yapı bütününde iklimle ilgili risk yönetimi için sorumlulukları tespit etmelidir. [Referans ilkeler: BCP 14, SRP 30, Bankalar için kurumsal yönetim ilkeleri]*

13. İklimle ilgili maddi finansal risklerin, bankanın iş stratejisinin ve risk yönetme çerçevesinin bir parçası olarak hesaba katılmasını sağlamak amacıyla kurul üyelerine ve komitelere açık bir şekilde iklimle ilgili finansal riskleri yönetme sorumlulukları verilmelidir.

14. Bankalar, kurul ve üst yönetimin iklimle ilgili finansal riskleri düzgün bir şekilde anlamasını ve üst yönetimin bu riskleri yönetmek için uygun beceriler ve deneyime sahip olmasını sağlamalıdır. Gerekli olması halinde bankalar iklimle ilgili konularda şirket içi atölyeler ve eğitim veya uzman kuruluşlarla harici iş birliği gibi yöntemlerle kapasite oluşturmalı ve kurul ve üst yönetimin becerilerini geliştirmelidir.

15. Bankalar kurumsal yapı genelinde iklimle ilgili finansal riskleri tespit etme ve yönetmeyle ilgili görevleri ve sorumlulukları açık bir şekilde tanımlamalı ve atamalı ve ilgili fonksiyonlar ve iş birimlerinin iklimle ilgili finansal risk yönetimi hakkındaki sorumlulukları etkili bir şekilde yerine getirecek kaynaklar ve uzmanlığa sahip olmasını sağlamalıdır. Özel iklim birimlerinin oluşturulduğu durumlarda bunların sorumlulukları ve mevcut yönetim yapılarıyla etkileşimleri açık bir şekilde tanımlanmalıdır.

***3. ilke:** Bankalar iklimle ilgili finansal risklerin etkili bir şekilde yönetimini sağlamak için tüm kuruluş genelinde uygulanacak kuralları, prosedürleri ve kontrolleri hayata geçirmelidir. [Referans ilkeler: BCP 14, SRP 30, Bankalar için kurumsal yönetim ilkeleri]*

16. İklimle ilgili maddi finansal risklerin yönetimi, örneğin müşteri katılımı ve işlem değerlendirmesi gibi tüm ilgili fonksiyonlar ve iş birimlerindeki kurallar, süreçler ve kontrollere dahil edilmelidir.

Şirket içi kontrol çerçevesi

***4. ilke:** Bankalar iklimle ilgili maddi finansal risklerin sağlam, kapsamlı ve etkili bir şekilde tespit edilmesini, ölçülmesini ve hafifletilmesini sağlamak amacıyla iklimle ilgili finansal riskleri üç savunma hattı boyunca şirket içi kontrol çerçevelerine dahil etmelidir. [Referans ilkeler: BCP 26, SRP 20, SRP 30]*

17. Şirket içi kontrol çerçevesi aynı zamanda üç savunma hattı boyunca iklimle ilgili sorumluluklar ve raporlama hatlarının atanması ve açık bir tanımını da içermelidir.

18. Ön safta, iklimle ilgili risk değerlendirmeleri müşteri katılımı, kredi başvurusu ve kredi incele süreçlerinde gerçekleştirilebilir. Ön saftaki personel, iklimle ilgili muhtemel finansal riskleri tespit edecek kadar farkındalık ve bilgiye sahip olmalıdır.

19. İkinci savunma hattı, yani risk fonksiyonu ön saftaki personelin yürüttüğü ilk değerlendirmeyi tartışmaya açmak da dahil, iklimle ilgili risklere dair bağımsız değerlendirme ve izlemeden sorumlu olmalı ve uyumluluk fonksiyonu, uygun kurallar ve yasal düzenlemelere bağlı kalınmasını sağlamalıdır.

20. Üçüncü savunma hattı, yani şirket içi denetim fonksiyonu metodoloji, iş ve risk profili ve ayrıca temel verilerin kalitesindeki değişiklikler ışığında şirket içi genel kontrol çerçevesi ve sistemlerine dair düzenli incelemeler gerçekleştirilmelidir.

Sermaye ve likidite uygunluğu

5. ilke: Bankalar iklimle ilgili finansal riskleri tespit etmeli ve nicel değerlere dönüştürmeli ve ilgili zaman ufuklarında önemli olarak görülenleri şirket içi sermaye ve likidite uygunluğu değerlendirme süreçlerine dahil etmelidir. [Referans ilkeler: BCP 15, BCP 24, SRP 20, SRP 30]

21. Bankalar sermaye planlama ufukları dahilinde ortaya çıkabilecek iklimle ilgili finansal risklerin ödeme yeterliliği üzerindeki etkisini değerlendirecek süreçler geliştirmelidir. Bankalar ilgili zaman ufuklarında sermaye konumlarını (örneğin, geleneksel risk kategorileri üzerindeki etkileri üzerinden) negatif yönde etkileyebilecek, önemli olarak görülen iklimle ilgili finansal riskleri şirket içi sermaye uygunluğu değerlendirme süreçlerine (ICAAP) dahil etmelidir.

22. Bankalar hem olağan iş koşullarını hem de stresli koşulları hesaba katarak (ciddi ve olası senaryoları dikkate alarak) iklimle ilgili finansal risklerin net nakit akışları veya likidite tamponlarının tükenmesine neden olup olmayacağını değerlendirmelidir. Bankalar ilgili zaman ufuklarında likidite konumlarını negatif yönde etkileyebilecek, önemli olarak görülen iklimle ilgili finansal riskleri şirket içi likidite uygunluğu değerlendirme süreçlerine (ILAAP) dahil etmelidir.

23. İklimle ilgili finansal riskleri analiz etmek için kullanılan metodolojiler ve veriler zaman içinde olgunlaşmaya devam edeceği ve analitik eksiklikler giderileceği için, bu risklerin ICAAP ve ILAAP'lara muhtemelen tekrarlı ve adım adım dahil edileceği kabul edilmektedir. Bu amaçla bankalar finansal durumlarını maddi olarak zayıflatabilecek iklimle ilgili risk faktörlerini tespit ederek, bu risklere maruziyeti nicel değerlere dökmek için temel risk göstergeleri ve ölçümleri geliştirerek ve iklimle ilgili finansal riskler ile kredi ve likidite riskleri gibi geleneksel finansal risk türlerini değerlendirerek risk analizi yetenekleri oluşturmaya başlamalıdır.

Risk yönetimi süreci

6. ilke: Bankalar sermaye kaynakları ve likidite pozisyonları dahil, finansal durumlarını maddi olarak zayıflatabilecek iklimle ilgili tüm finansal riskleri tespit etmeli, izlemeli ve yönetmelidir. Bankalar risk iştahları ve risk yönetim çerçevelerinin maruz kalabilecekleri iklimle ilgili tüm önemli finansal riskleri dikkate aldığından emin olmalı ve bu riskleri tespit etmek, ölçmek, izlemek ve yönetmek için güvenilir bir yaklaşım oluşturmalıdır. [Referans ilkeler: BCP 15, SRP 30]

24. Kurul ve üst yönetim, iklimle ilgili önemli finansal risklerin, bankanın risk iştahı çerçevesinde açık bir şekilde tanımlanmasını ve ele alınmasını sağlamalıdır.

25. Bankalar düzenli olarak iklimle ilgili finansal risklere dair kapsamlı bir değerlendirme gerçekleştirmeli ve önem düzeyi için açık tanımlar ve eşikler belirlemeli ve bunu yaparken bir bankanın risk yönetimi çerçevesinin riske dair şirket çapında entegre bir perspektifle tüm maddi riskleri algılamasını sağlaması gerektiğini unutmamalıdır. Bu riskler arasında, konsantrasyon kaynaklı riskler ve özellikle de endüstri, ekonomik sektörler ve coğrafi

bölgelerle ilgili riskler yer almaktadır. Diğer maddi risklerde olduğu gibi, iklimle ilgili önemli finansal risklerin etkili yönetimi için bankalar kendi normal izleme ve eskalasyon düzenlemelerine uygun olan temel risk göstergeleri geliştirmelidir.

26. Uygun olan hallerde bankalar, kredi, pazar, likidite ve operasyonel risk profilleri gibi maruz kalabilecekleri iklimle ilgili önemli finansal risk türleri için şirket için limitler oluşturmak gibi risk hafifletme önlemleri uygulamayı değerlendirmelidir.

27. İklimle ilgili risklerin evrilmesi nedeniyle, bu risklerin geleneksel finansal risk kategorilerine geçmesi için gelecekte yeni kanallar keşfetme olasılığı bulunmaktadır. Dolayısıyla bankalar gelecekteki gelişmeleri izlemeli ve iklimle ilgili risk faktörlerinin henüz görünür olmayan başka maddi riskler üzerindeki etkisini anlamaya ve mümkün olduğu durumlarda yönetmeye çabalamalıdır.

Yönetim izleme ve raporlama

7. ilke: Risk verisi toplama yetenekleri ve şirket için risk raporlama uygulamaları, iklimle ilgili finansal riskleri izah edebilmelidir. Bankalar dahili raporlama sistemlerinin iklimle ilgili önemli riskleri izleme ve kurul ve üst yönetimin etkili karar vermesini sağlayacak zamanında bilgiler üretme imkânına sahip olmasını sağlamaya çalışmalıdır. [Referans ilkeler: BCP 15, SRP 30, Etkili risk verisi toplama ve risk raporlama ilkeleri]

28. Bir bankanın risk verisi toplama yetenekleri, riske açık alanların, konsantrasyonların ve yeni ortaya çıkan risklerin tespitini ve raporlanmasını kolaylaştırmak için iklimle ilgili finansal riskleri içermelidir. Bankalarda, genel veri yönetimi ve BT altyapısının bir parçası olarak banka grubu genelinde iklimle ilgili finansal riskleri toplayabilecek sistemler bulunuyor olmalıdır. Bankalar ayrıca toplanan verilerin doğru ve güvenilir olmasını sağlayacak süreçleri de yürürlüğe koymalıdır. Bankalar iklimle ilgili önemli finansal riskleri değerlendirmek için gereken verileri tespit etmeye, toplamaya, arındırmaya ve merkezileştirmeye olanak vermek amacıyla uygun olan hallerde veri altyapısına yatırım yapmayı ve mevcut sistemleri geliştirmeyi değerlendirebilir.

29. Bankalar geçiş stratejilerini ve risk profillerini daha iyi bir şekilde anlayabilmek için müşterileri ve tarafları aktif olarak dahil etmeyi düşünmelidir. Güvenilir veya karşılaştırılabilir iklimle ilgili veriler yoksa bankalar bir ara adım olarak dahili raporlarında alternatif olarak makul vekiilleri ve varsayımları kullanmayı değerlendirebilir.

30. Raporlama zamanında yapılmalı ve düzenli olarak güncellenmelidir. Bankalar, iklimle ilgili finansal risklerin evrildiğini dikkate alarak, dahili risk raporlarını güncellemek için uygun bir güncelleme aralığı belirleyebilirler.

31. Bankalar iklimle ilgili finansal riskleri değerlendirmek, izlemek ve raporlamak için niteliksel veya niceliksel ölçümler veya göstergeler geliştirmelidir. İklim risk verilerinin tam olarak değerlendirilmesini engelleyen kısıtlamalar ilgili yerlerde hissedarlara açıkça bildirilmelidir.

Kapsamlı kredi riski yönetimi

8. ilke: Bankalar iklimle ilgili risk faktörlerinin kredi riski profilleri üzerindeki etkisini anlamalı ve kredi risk yönetim sitemleri ve süreçlerinin iklimle ilgili önemli finansal riskleri hesaba katmasını sağlamalıdır. [Referans ilkeler: BCP 17, BCP 19, SRP 20, Kredi risk yönetimi için ilkeler]

32. Bankalarda iklimle ilgili önemli kredi risklerini çözmek amacıyla açık bir şekilde ifade edilmiş kredi politikaları ve süreçleri bulunuyor olmalıdır. Buna, iklimle ilgili maddi risk

faktörlerinin kredi risk profilleri (karşı tarafın kredi riski de dahil) üzerindeki etkilerini zamanında tespit etmeye, ölçmeye, değerlendirmeye, izlemeye, raporlamaya ve kontrol etmeye veya hafifletmeye yönelik ihtiyat politikaları ve süreçleri de dahildir. Bankalar iklimle ilgili önemli finansal risklere dair değerlendirmeyi, müşterilerin risk profillerinin takibi ve müşteri katılımı sürecinin bir parçası olarak müşteri durum tespiti de dahil olmak üzere, tüm kredi yaşam döngüsüne dahil etmelidir.

33. Bankalar aynı zamanda iklimle ilgili finansal risklerle ilişkilendirilen risk türleri içinde ve arasındaki konsantrasyonları tespit etmeli, ölçmeli, değerlendirmeli, izlemeli, raporlamalı ve yönetmelidir. Örneğin bankalar daha yüksek iklimle ilgili riske sahip coğrafyalara ve sektörlerle açıklık konsantrasyonunu değerlendirmek ve izlemek için ölçümler ve ısı haritaları kullanabilirler.

34. Bankalar iklimle ilgili önemli kredi risklerini kontrol altına almak veya minimuma indirmek için bir dizi risk azaltma seçeneğini değerlendirmelidir. Bu seçenekler arasında kredi taahhüdü kriterlerini ayarlama, hedeflenen müşteri katılımı uygulama veya kısa vadeli borçlanma, daha düşük kredi-değer oranı limitleri veya indirimli varlık değerlendirmeleri gibi borç kısıtlamaları empoze etme bulunabilir. Bankalar ayrıca kendi iş stratejileri veya risk iştahlarıyla uyum olmayan şirketler, ekonomik sektörler, coğrafi bölgeler veya ürün ve hizmet segmentlerine maruziyetleri üzerinde limit belirlemeyi veya uygun alternatif risk azaltma teknikleri uygulamayı değerlendirebilirler.

Pazar, likidite, faaliyetle ilgili ve diğer risklerin kapsamlı yönetimi

9. ilke: Bankalar iklimle ilgili risk faktörlerinin pazar riski pozisyonları üzerindeki etkisini anlamalı ve pazar riski yönetim sistemleri ve süreçlerinin iklimle ilgili önemli finansal riskleri hesaba katmasını sağlamalıdır. [Referans ilkeler: BCP 22]

35. Bankalar iklimle ilgili risk faktörlerinin portföylerindeki finansal araçların değerini nasıl etkileyebileceğini tespit etmeli ve anlamalı, portföylerinin potansiyel kayıp riski ve artan volatilitelerini değerlendirmeli ve ilgili etkileri kontrol altına almak veya azaltmak için etkili süreçler oluşturmalarıdır.

36. Pazar riskinin özel nitelikleri dikkate alınacak olursa, ani bir şok senaryosunun analizi, iklimle ilgili finansal risklerin bir bankanın işlem defteri üzerindeki etkisini daha iyi anlamak ve değerlendirmek için faydalı bir araç olabilir. Bu tür bir senaryo analizi, örneğin iklimle ilgili risklere maruz kalan varlıklar genelinde likidite çeşitliliği içerebilir ve maruziyetin makul olarak kapatılabileceği hızda değişimi varsayabilir.

37. İklimle ilgili risklere gerçeğe uygun değerlendirme maruziyetini değerlendirirken bankalar fiyatlandırma ve yatırım korumasının mevcudiyetinin, düzensiz bir geçiş durumu da dahil olmak üzere farklı iklim ve geçiş yollarını nasıl değiştirebileceğini dikkate alabilir.

10. ilke: Bankalar iklimle ilgili risk faktörlerinin likidite riski profilleri üzerindeki etkisini anlamalı ve likidite riski yönetim sistemleri ve süreçlerinin iklimle ilgili önemli finansal riskleri hesaba katmasını sağlamalıdır. [Referans ilkeler: BCP 24, Sağlıklı likidite riski yönetimi ve denetimi için ilkeler]

38. Bankalar iklimle ilgili finansal risklerin net nakit akışları (örneğin, kredi hatlarının gitgide daha da azalması, mevduatın hızla çekilmesi) veya likidite tamponlarını oluşturan varlıkların değeri üzerindeki etkilerini değerlendirmelidir. Uygun ve uygulanabilir olan hallerde bankalar bu etkileri, likidite tamponlarını ayarlamaya ve likidite risk yönetimi çerçevelerine dahil etmelidir.

11. ilke: Bankalar iklimle ilgili risk faktörlerinin operasyonel riskler⁵ üzerindeki etkisini anlamalı ve riski yönetim sitemleri ve süreçlerinin iklimle ilgili önemli riskleri hesaba katmasını sağlamalıdır. Bankalar ayrıca iklimle ilgili risk faktörlerinin diğer risklere etkisini anlamalı⁶ ve önemli olan yerlerde bu riskleri hesaba katacak uygun önlemleri almalıdır. Buna, stratejik riskler, itibarla ilgili riskler ve yasal düzenlemelerle uyumluluk risklerine ve ayrıca iklime duyarlı yatırımlar ve işlerle ilgili yükümlülük maliyetlerine yol açabilecek riskler de dahildir. [Referans ilkeler: BCP 25, Sağlıklı operasyonel risk yönetiminin ilkeleri, Operasyonel direncin ilkeleri, SRP 20, SRP 30]

39. Bankalar iklimle ilgili risk faktörlerinin genel olarak faaliyetleri ve kritik operasyon sağlamaya devam etme kabiliyetleri üzerindeki etkisini değerlendirmelidir. Bankalar fiziksel risk faktörlerinin iş sürekliliğini nasıl etkileyebileceğini analiz etmeli ve iş sürekliliği planları geliştirirken iklimle ilgili maddi risk faktörlerini hesaba katmalıdır.

40. Bankalar iklimle ilgili risk faktörlerinin, stratejik, itibarla ilgili, yasal düzenlemelerle uyumluluk ve yükümlülük riskleri gibi diğer riskler üzerindeki etkisini değerlendirmeli ve bu tür riskleri, risk yönetimi ve strateji belirleme süreçlerinin bir parçası olarak hesaba katmalıdır.

Senaryo analizi

12. ilke: Uygun durumlarda bankalar iklimle ilgili bir dizi olası gidişata iş modelleri ve stratejilerinin direncini değerlendirmek ve iklimle ilgili risk faktörlerinin genel risk profillerine etkisini belirlemek amacıyla stres testi de dahil olmak üzere, senaryo analizinden faydalanmalıdır. Bu analizler fiziksel riskler ve geçiş risklerini, ilgili zaman ufukları boyunca kredi, pazar, likidite riskleri ve operasyonel risk faktörleri olarak düşünülmelidir. [Referans ilkeler: BCP 15, Stres testi ilkeleri]

41. Stres testi de dahil olmak üzere, iklim senaryosu analizinin hedefleri, kurul ve üst yönetimin belirlediği haliyle bankanın genel iklim risk yönetimi hedeflerini yansıtmalıdır. Bu hedefler, örneğin aşağıdakileri içerebilir: (i) iklim değişikliğinin ve düşük karbonlu bir ekonomiye geçişin bankanın stratejisi ve iş modelinin direnci üzerindeki etkisini keşfetme; (ii) iklimle ilgili önemli risk faktörlerini tespit etme; (iii) iklimle ilgili risklere karşı hassasiyeti ölçme; (iv) iklim risk yönetiminde veri ve metodoloji kısıtlamalarını teşhis etme; ve (v) bankanın risk azaltma seçenekleri de dahil olmak üzere, risk yönetimi çerçevesinin uygunluğunu bildirme. Bankalar ciddi ama olası senaryolarda yakın dönemli finansal pozisyonlarının uygunluğunu değerlendirmek için stres testini kullanmayı deneyebilir; ancak bu yeteneklerin metodolojiler geliştikçe zaman içinde olgunlaşacağı beklenmektedir.

42. Senaryo analizi, bankalar için iklimle ilgili önemli finansal riskleri yansıtmalıdır. Bu, bir bankanın iş modeli, maruziyet profili ve iş stratejisi açısından önemli olan fiziksel riskler ve geçiş risklerini içermelidir. Senaryolar uygun olan durumlarda bir dizi olası gidişatı ele almalıdır. Bankalar seçili senaryolar ve varsayımların (örneğin, bilanço varsayımı) muhtemel faydalarını ve kısıtlamalarını dikkate almalıdır.

43. Bankalar kendi boyutları, iş modelleri ve karmaşıklık düzeylerine uygun iklim senaryosu analizi yürütmek için yeterli kapasite ve uzmanlığı oluşturmalarıdır. Daha büyük ve karmaşık yapıları bankalar daha gelişmiş analitik yeteneklere sahip olmalıdır.

⁵ Operasyonel risk, uygun olmayan veya başarısız dahili süreçler, çalışanlar ve sistemler veya harici olaylardan kaynaklanan kayıp riski olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım, yasal riskleri içerse de, stratejik riskler ve itibarla ilgili riskleri içermemektedir.

⁶ Örnekler arasında stratejik, itibarla ilgili, yasal düzenleme ve hukuki ihtilaf veya yükümlülük riskleri bulunmaktadır.

44. Senaryo analizi, farklı risk yönetimi hedeflerini ele almak için kısa vadeliden uzun vadeliye kadar bir dizi farklı zaman ufku kullanılmalıdır. Örneğin, daha kısa zaman çerçeveleri daha düşük bir belirsizlik düzeyinde bir bankanın tipik iş planlama ufku içinde riskin belirginleşmesini analiz etmek amacıyla kullanılabilir. Daha yüksek belirsizlik düzeyleri taşıyan daha uzun zaman çerçeveleri, ekonomi, finansal sistem veya risk dağıtımındaki yapısal değişikliklere mevcut stratejiler ve iş modellerinin direncini değerlendirmek amacıyla kullanılabilir.

45. İklim senaryo analizi alanı hayli dinamiktir ve özellikle iklim bilimi ilerledikçe uygulamaların da hızla evrilmesi beklenmektedir. İklim senaryosu modelleri, çerçeveleri ve sonuçları dahili ve/veya harici uzmanlar ve bağımsız fonksiyonlar tarafından düzenli olarak incelenmeli ve eleştirilmelidir.

III. İklimle ilgili finansal risklerin denetimi için ilkeler

Bankalar için ihtiyatlı denetim ve düzenleme şartları

13. ilke: Denetmenler, bankaların iklimle ilgili finansal riskleri iş stratejilerine, kurumsal yönetimlerine ve şirket içi kontrol çerçevelerine dahil edilmesinin sağlıklı ve kapsamlı olup olmadığını belirlemelidir. [Referans ilkeler: BCP 9, BCP 14, BCP 26, SRP 20]

46. Denetmenler, kurul ve üst yönetim de dahil olmak üzere, iklimle ilgili finansal risklere dair görevlerin ve sorumlulukların açık bir şekilde atandığı, uygun olduğu ve ilgili kurallar, prosedürler ve kontrollerde düzgün bir şekilde belgelendiğini doğrulamalıdır.

47. Denetmenler kurul ve üst yönetimin iklimle ilgili finansal riskleri gözetiminin ne kadar etkili olduğunu değerlendirmeli ve kurul ve üst yönetimin bu gözetimi yürütmek için iklimle ilgili finansal risklere dair doğru ve uygun şirket içi raporlama aldığını doğrulamalıdır.

48. Denetmenler iklimle ilgili finansal riskleri ileri görüşlü bir şekilde ele almayı anlamak ve buna dair bankanın uzun vadeli yaklaşımını değerlendirmek amacıyla kurul ve üst yönetimle yeterince sık iletişim içinde kalmalıdır. Gerektiği yerlerde denetmenler, stratejileri ve iş modellerini belirlerken yapılan varsayımlar konusunda bankayı sorgulamalıdır.

49. Denetmenler bankaların iş stratejilerini geliştirir ve uygularken iklimle ilgili risk faktörlerinin muhtemel etkilerini dikkate almalarını sağlamalıdır; buna, iş modellerinin farklı zaman ufuklarında iklimle ilgili her türlü finansal risklere dirençli olmasını sağlamak ve bu risklerin iş hedeflerine ulaşma kabiliyetlerini nasıl etkileyebileceğini hesaba katmak da dahildir.

50. Denetmenler bankaların iklimle ilgili finansal riskleri kurumsal yönetim ve şirket içi kontrollerine uygun şekilde dahil ettiğini belirlemelidir; buna, uygun kuralları, prosedürleri ve kontrolleri bu üç savunma hattı boyunca hayata geçirmek, iş stratejisi ve risk yönetimi çerçevelerini uygulamak amacıyla ilgili birimleri uygun kaynaklar ve uzmanlıkla donatmak ve genel şirket içi kontrol çerçevesi ve sisteminin düzenli olarak gözden geçirmek de dahildir.

14. ilke: Denetmenler bankaların risk iştahı ve risk yönetimi çerçevelerinin bir parçası olarak tüm iklimle ilgili önemli finansal riskleri düzgün bir şekilde tespit edebildiğini, izleyebildiğini ve yönetebildiğini doğrulamalıdır. [Referans ilkeler: BCP 15, SRP 20, SRP 30]

51. Denetmenler bankaların iklimle ilgili finansal risklerin önemini ne kadar düzenli değerlendirdiğini ve bu riskleri etkili bir şekilde yönetmek için uygun temel risk göstergelerini ve mümkün olan hallerde risk azaltma önlemlerini ne kadar kullandığını araştırmalıdır.

52. Denetmenler iklimle ilgili finansal risklerin bankaların risk yönetimi çerçevelerine ve risk iştahlarına ne düzeyde dahil edildiğini ve ayrıca bu tür riskleri tespit etmek, izlemek ve yönetmek için uygun süreçleri ve prosedürleri değerlendirmelidir. Bu, bankaların risk yönetimi çerçevelerinin maruz kalabilecekleri iklimle ilgili tüm önemli finansal riskleri dikkate almasını sağlamayı ve bankaların veri toplama yetenekleri ve dahili raporlama uygulamalarının iklimle ilgili risk maruziyetlerini, konsantrasyonları ve yeni ortaya çıkan riskleri tespit etmeyi ve raporlamayı ve bankaların bir dizi risk yönetimi yaklaşımını uygulama kabiliyetini kolaylaştırıp kolaylaştırmadığını değerlendirmeyi içerebilir.

15. ilke: Denetmenler bankaların iklimle ilgili risk faktörlerinin risk profilleri üzerindeki etkisini kapsamlı bir şekilde tespit ettiğini ve değerlendirdiğini doğrulamalı ve iklimle ilgili önemli finansal risklerin kredi, pazar, likidite, faaliyet risklerinin ve diğer türlü risklerin yönetiminde uygun şekilde dikkate alınmasını sağlamalıdır. Denetmenler uygun hallerde bankaların iklim senaryosu analizi kullandığını doğrulamalıdır. [Referans ilkeler: BCP 17–25, Sağlıklı likidite risk yönetimi ve denetimi için ilkeler, Sağlıklı operasyonel risk yönetimi için ilkeler, Operasyonel direnç ilkeleri]

53. Denetmenler bankaların iklimle ilgili önemli riskleri yönetmek ve kontrol altına almak için bir dizi hafifletme seçeneğini hesaba katmasını sağlamalıdır. Denetmenler ayrıca bankaların ICAAP'leri ve ILAAP'leri içinde ilgili ufuklar boyunca önemli olarak değerlendirilen iklimle ilgili finansal riskleri dikkate almasını sağlamalıdır.

54. Uygun olan durumlarda denetmenler bankaların iş modellerinin ve stratejilerinin iklimle ilgili bir dizi olası sonuca direncini değerlendirmek amacıyla boyutlarına, iş modellerine ve karmaşık düzeylerine uygun olan, stres testi de dahil olmak üzere, bir senaryo analizi programı oluşturmalarını sağlamalıdır. Değerlendirmenin bir parçası olarak denetmenler model varsayımları, metodolojiler ve sonuçları gözden geçirmeli ve gerektiğinde eleştirmelidir.

Denetmenlerin sorumlulukları, yetkileri ve işlevleri

16. ilke: Denetlenen bankaların iklimle ilgili finansal riskleri yönetimine dair denetim değerlendirmesi yürütürken denetmenler uygun bir teknikler ve araçlar yelpazesi kullanmalı ve denetim beklentilerine uyulmaması durumunda uygun takip önlemlerini hayata geçirmelidir. [Referans ilkeler: BCP 8, BCP 9, SRP 10, SRP 20]

55. Denetmenler ilgili bankaların faaliyetlerinin niteliği, ölçeği ve karmaşıklık düzeyiyle orantılı bir şekilde beklentileri belirlemelidir.

56. Sınırlar arası işbirliğini desteklemek için sınırlar arası bankacılık gruplarının yerel ve konuk denetmeler, bankaların ve bankacılık gruplarının iklim riskine dayanıklılığıyla ilgili bilgileri paylaşmalı ve bilgi paylaşımı ve işbirliği çalışması için mevcut çerçevelerden faydalanmalıdır.

17. ilke: Denetmenler denetlenen bankaların iklimle ilgili finansal risk yönetimini etkili bir şekilde değerlendirmek için uygun kaynaklara ve kapasiteye sahip olmasını sağlamalıdır. [Referans ilkeler: BCP 9]

57. Denetmenler gelişen ilgili pazar uygulamaları ve denetmenlik uygulamalarını hesaba katarak mevcut beceriler ve öngörülen gereksinimleri düzenli olarak değerlendirmeli ve tespit edilen beceri kümelerinde uygun uzmanlığı oluşturmak için zamanında önlemler almalıdır. İklimle ilgili risk değerlendirmelerinin bazı yönlerinin şirket dışından karşılandığı durumlarda denetmenler dış kaynaklı analizin sonuçlarının güvenilir ve gerçekçi olmasını sağlayacak uygun bilgiye sahip olmalıdır.

58. Denetmenler iklimle ilgili finansal risklerin kolektif olarak anlaşılması ve ölçülmesini kolaylaştırmak ve iklime özel kaynakların optimizasyonuna olanak vermek amacıyla kapsamlı ve çeşitli bir hissedarlar yelpazesini dahil etmelidir.

59. Denetmenler iklimle ilgili finansal risklerin bankalar açısından önemini değerlendirmek amacıyla mevcut yasal düzenleme raporlarını kullanabilirler. Verilerde boşluklar olması durumunda denetmenler denetlenen bankalardan sektör maruziyeti ve bankanın şirket içi raporları gibi ek bilgiler toplayabilir.

18. ilke: Denetmenler ilgili risk faktörlerini tespit etmek, portföy maruziyetini boyutlandırmak, veri boşluklarını teşhis etmek ve risk yönetimi yaklaşımlarının uygunluğunu bildirmek amacıyla stres testi de dahil olmak üzere, iklimle ilgili risk senaryosu analizi kullanmalıdırlar. Uygun olan yerlerde denetmenler bu uygulamaların bulgularını açıklamayı değerlendirmelidirler. [Referans ilkeler: Stres testi ilkeleri]

60. Denetmenler stres testi de dahil olmak üzere denetim amaçlı iklim senaryosu analizi için özel hedeflerini açık bir şekilde ifade etmelidir. Bu, örneğin aşağıdakileri içerebilir: (i) iklim değişikliğinin ve düşük karbonlu bir ekonomiye geçişin denetlenen bankaların stratejileri ve iş modellerinin dayanıklılığı üzerindeki etkisini keşfetme; (ii) tek tek bankaları veya bankacılık sistemini etkileyen iklimle ilgili önemli risk faktörlerini tespit etme ve değerlendirme; (iii) bilgi paylaşımını kolaylaştırma ve iklim risk yönetimindeki yaygın veri ve metodoloji boşluklarını ve kısıtlamalarını teşhis etme; ve (iv) denetlenen bankaların risk azaltma seçenekleri de dahil olmak üzere, risk yönetimi çerçevelerinin uygunluğunu bildirme.

61. Senaryo analizi tasarlanırken denetmenler kendi yargı bölgelerinde bankaların niteliğini, ölçeğini ve karmaşık düzeyini dikkate alan, fiziksel riskler ve geçiş riskleri de dahil olmak üzere, iklimle ilgili önemli finansal riskleri hesaba katmalıdır. Kullanılan senaryolar iklim gidişatına ilişkin bir dizi olasılığı dahil etmelidir. Denetmenler uygulamanın hedeflerine bağlı olarak kısa vadeli uzun vadeliye kadar, bir dizi zaman ufkunu dikkate almalıdır. Örneğin, daha kısa zaman ufukları geleneksel sermaye planlama dönemlerinde belirginleşebilecek iklimle ilgili finansal risk türlerini analiz etmede ve bunların yasal düzenleme sermayesi üzerindeki muhtemel etkisini değerlendirmede faydalı olabilirken daha uzun ve daha yüksek belirsizlik taşıyan zaman ufukları ekonomi veya finansal sistemdeki yapısal değişikliklere maruziyeti veya risk dağıtımını ölçmek için faydalı olabilir.

62. Denetmenler iklim senaryosu analizi gerçekleştirmek için yeterli kapasite ve uzmanlığı oluşturmalıdır. Denetmenler iklimle ilgili finansal risklere dair kapsamlı değerlendirmelere bilgi sağlayabilecek senaryolar geliştirmek amacıyla iklim bilimi topluluğu da dahil olmak üzere, kapsamlı ve çeşitli bir hissedarlar kümesiyle işbirliği yapmaya teşvik edilmeli ve senaryo tasarımı ve uygulamasında yeni çıkan pratiklerden haberdar olmalıdır.

63. Senaryo analizi evrilmeye devam ederken denetmenler sonuçlarını bildirirken veya bunları denetmenlik değerlendirmelerinde kullanırken analizlerinin kısıtlarını algılamalıdır. Denetmenler ve denetmenler ile bankalar arasında sürekli bir diyalog, bankaların iklimle ilgili açık noktalarına ve iklimle ilgili finansal riskleri azaltma stratejilerine dair daha derin iç görülerin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır.

64. Denetmenler, sonuçları açıklayıp açıklamamaya karar verirken senaryolarla ilgili belirsizlik düzeyini hesaba katmalıdır. Denetmenler uygun bir birikim seviyesinde senaryo analizi sonuçlarını açıklamayı düşünebilirler ve bunları açıklarken metodolojiler, varsayımlar, belirsizlik düzeyi ve temel hassas noktalara dair uygun ayrıntı düzeyini dahil etmelidirler.

65. Bilgi paylaşımını, sınırlar arası işbirliğini ve etkili kaynak kullanımını desteklemek amacıyla, yerel ve konuk denetmenler diğer ilgili yerel kurumlar veya farklı yargı bölgeleri arasında senaryo analizi iletmek ve analizleri koordine etmek için çerçeveler oluşturmaya teşvik edilirler.

IV. Önerilen ilkeler hakkında sorular

66. Komite bu belgeye dair tüm hissedarlardan yorumlar beklemektedir. Daha özel olarak Komite aşağıdaki sorular hakkında geri bildirim talep etmektedir:

S1. Komite iklimle ilgili finansal risklerin etkili yönetimi ve bunların denetimi için gereksinimlerin özünü düzgün şekilde yakalayabildi mi? Komitenin düşünmesi gereken veya Komitenin ek rehberliğinin fayda sağlayabileceği başka hususlar var mı?

S2. Tek tek ilkeler üzerine yorumlarınız ve destekleyici görüşleriniz var mı?

S3. Bu ilkelerin gelecekte daha geniş çevresel risklere uygulanacağı düşünüldüğünde çevresel risklerin bankaların risk profillerine aktarımı nasıl değerlendirilmelidir? Hangi anahtar hususlar dikkate alınmalıdır?